

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет суспільно-гуманітарних наук
Кафедра всесвітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

_____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Науково-дослідний семінар

для студентів

спеціальності: **032 Історія та археологія**
рівня вищої освіти: **другого (магістерського)**
освітньої програми: **032.00.01 Історія**

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Код ЄДРПОУ 45307965	
Програма № <u>0615/24</u>	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
<u>Жильцов</u> (підпис)	<u>Жильцов</u> (прізвище, ім'я, по-батькові)
«...» _____ 20... <u>24</u>	

Київ-2024

Розробник: Драч Оксана Олександрівна, доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії.

Викладач: Драч Оксана Олександрівна, доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії.

Протокол №7 від 16 січня 2024 р.

Завідувач кафедри Ігор СРІБНЯК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 032.00.01 Історія
16.01.2024 р.

Гарант освітньої програми Анна ГЕДЬО

Робочу програму перевірено
16.01.2024 р.

Заступник декана Віталій ЗАВАДСЬКИЙ

Пролонговано:

на 20_/20_н. р. ____ (____), «__»_20_р., протокол №_.

на 20_/20_н. р. ____ (____), «__»_20_р., протокол №_.

на 20_/20_н. р. ____ (____), «__»_20_р., протокол №_.

на 20_/20_н. р. ____ (____), «__»_20_р., протокол №_.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	8/240	
Курс	1, 2	
Семестр	2, 3	
Кількість змістових модулів з розподілом:	8	
Обсяг кредитів	8	
Обсяг годин, в тому числі:	240	
Аудиторні	64	
Модульний контроль	16	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	160	
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Науково-дослідний семінар в межах освітньо-наукової програми «Історія» другого (магістерського) рівня вищої освіти є компонентом підготовки здобувачів до наукових пошуків, оформлення результатів власного дослідження в магістерську роботу. Під час проведення семінарських занять у формі діалогічності, науковий керівник виступає в ролі ментора та передає власний досвід наукової роботи з обраної проблематики.

Метою є ознайомлення студентів: з методикою та ключовими компонентами самостійного наукового дослідження з обраної теми кваліфікаційної роботи магістра.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- розширення фахових знань щодо можливостей використання історичних досліджень для поглибленого розуміння історичного процесу, подій та явищ;
- оволодіння технологією проведення наукових досліджень, основними методами та прийомами аналізу й оцінки проблем історичної науки;
- набуття навичок самостійної творчої роботи та здатностей працювати в проектній команді, вирішуючи окремі частини загальних завдань;

Дисципліна спрямована на формування таких компетентностей

Загальні компетентності	
ІК	Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері історії та археології.
ЗК-01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК-02	Здатність працювати автономно.
ЗКу-10	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗКу-11	Здатність працювати самостійно та в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	
СК-01	Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.
СК-02	Здатність здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.
СК-03	Здатність презентувати й обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії та археології.
СК-04	Здатність виявляти специфіку у підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.
СК-05	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проекти.
СК-10	Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.

3. Результати навчання за дисципліною.

Результати навчання	
ПР-01	Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.
ПР-02	Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії та археології.
ПР-03	Розробляти й реалізовувати історичні та міждисциплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів.
ПР-04	Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження й оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проєктів.
ПР-05	Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.
ПР-08	Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо.
ПР-10	Узагальнювати результати власних наукових досліджень і презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. . Жінка в умовах модерних викликів (к. XVIII середина XIX ст.): накопичені традиції та ідеали	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 2.							
Тема 2. Образ нової європейської жінки: приватна сфера	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 3.							
Тема 3. Емансипація в публічній сфері	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 4.							
Тема 4. Суспільство і «жіночі професії»	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 5.							
Тема 5. Вияви громадсько-політичної активності жінок (кінець XVIII – початок XX) ст.	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 6.							
Тема 6. Жінка і держава. Соціальні експерименти тоталітаризму.	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 7.							
Тема 7. Трансформації жіночості: культура тіла, зовнішність і етос у добу модерну.	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 8.							
Тема 8. Історія жіночої моди доби модерну / постмодерну.	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Усього за курс	240		64				160

5. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1. Жінка в умовах модерних викликів (кінець XVIII – середина XIX ст.): традиції та ідеали

Мета: проаналізувати основні тенденції в сімейно-шлюбній сфері європейської цивілізації Нового часу; з'ясувати усталені соціальні ролі жінки; виокремити поведінкові стандарти, практики соціальної репрезентації, форми комунікації.

Питання до обговорення:

1. Гендерні студії / історія жінок як напрям сучасної науки. Методологія гендерних досліджень.
2. Шлюбні стратегії родини. Обрання чоловіка. Патріархальний шлюб. Шлюб за угодою. Шлюб за коханням. Ознаки респектабельного подружнього життя.
3. Розлучення. Стара діва. Удова. (Жіночі долі. Луїза Астон. Лілі Браун. Жорж Санд). Образи сімейного життя європейських консерваторів початку XIX ст. Криза патріархатної сім'ї.
4. Материнство як кульмінація реалізації жінки в європейській культурі. Ідеал жінки-матері: королева Вікторія, Луїза Прусска, імператриця Олександра Федорівна. Узагальнений образ ідеальної матері. Суспільство і матері-одиначки.
5. Дім, сім'я, рідня в житті жінки. «Сім'я – це жіноча робота». Жінка і традиційна культура аристократів. Роль домогосподарки у представників середнього класу (на моделі англійської і німецької літератури). Епістолярна культура як форма комунікації і репрезентації жінок.
6. Нові образи жіночості епохи романтизму в творах Ж. Санд.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 2. Образ нової європейської жінки: приватна сфера

Мета: опанувати основні вектори трансформацій у сфері приватного життя жінки доби Нового часу; з'ясувати персональний вимір змін на прикладі життєдіяльності відомих діячок довгого «XIX» ст.

Питання до обговорення:

1. Концепція гендерної сепарації приватної і публічної сфери. Поняття «дім» і «приватне життя». Дім – жіночий простір.
2. Роль жінки у відтворенні приватного життя. Дім XIX ст. – віддзеркалення жіночості. Інтер'єр, затишок і комфорт помешкань середнього стану (робітників). Фемінізація домашньої роботи. Спеціальна література з організації домогосподарства. Домашня прислуга.
3. Кровноспоріднені / сімейні зв'язки – зона жіночої відповідальності. Жіночі стратегії підтримання контактів і забезпечення процвітання / виживання родини. Жіночий епістолярій.

4. Парадигми жіночого виховання. Авторитет матері під загрозою («доньки говорять матері «Ти» і поводяться як з подругою»). Інтелектуальні біографії жінок, які «зробили себе самі» (Надія Білозерська, Варвара Гарновська, Марко Вовчок, Марія Цебрикова, Марія Трубнікова, Надія Стасова, Анна Філософова, Анна Енгельгардт, Софія Ковалевська; Олімпія Савіо з Туріна). Добропорядність і цнотливість дівчини: зовнішні ознаки (вінок із роз (розьєр) у Франції; біла роза на поясі на балах в Італії).
5. Жіноче дозвілля: усталені форми самовияву, вектори інтересів. «Читай мало, але читай гарно»; «чесна дівчина не читає книг про любов». Список дозволених праць для читання. Бали в житті аристократки. Розширення простору: міграції і подорожі. Мандрівниці, прочанки. Жанна Дьєлафуа – жінка-археолог. Нові форми дозвілля модерної доби: цирк, кінематограф, театр, танці, клуби, гуртки.
6. Інтимне життя жінки. Регулювання питань статевої моралі. Секс і сексуальність Нового часу. Вікторіанська епоха і мораль. Сексуальність і репутація жінки. Подвійний стандарт. Право на жіночу сексуальність. Художня література ХІХ ст. щодо права жінок на любов і почуття (образ антигероїнь А. Кареніна, Е. Боварі). Камілла Клодель «Відмова».
7. Урбанізація і трансформації сексуальності. Місто – символ небезпеки і гріха. Дискусії щодо сексуальної поведінки в шлюбі. Праці Елен Кей. Небезпечна сексуальність: проституція, одностатева прихильність. Законодавство щодо проституції в Європі. «Жінки без чоловіків»: (розлучення, вдівство), жінки-одиначки. Одинокість – це життя серед чужих.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Тема 3. Емансипація в публічній сфері.

Мета: студіювати основні вектори трансформацій у публічній сфері життя жінки доби Нового часу; з'ясувати персональний вимір змін на прикладі суспільної реалізації відомих діячок довгого «ХІХ» ст.

Питання до обговорення:

1. Експорт ідеї дому. Материнство і дитинство як цілі жіночої благодійності. Філантропічні організації в Європі. Від благодійності до соціальної роботи. Боротьба проти проституції (Джозефіна Батлер). Міжнародні конгреси.
2. Робота задля прожиття в ХІХ ст. Економіка домогосподарства. Надомна робота. Розподіл праці на чоловічу і жіночу. Працююча жінка: можливості реалізації і спектр доступних професій. Освіта, турбота, допомога – засади «жіночих професій».
3. Геніальність і жінки: можливості репрезентації. Жінка в культурному процесі (Джейн Остін, Жермена Сталь, Жорж Санд, Марія Башкірцева). Жінки-художниці. Роза Боньор, Беатрікс Поттер. Леон Берто і «Союз жінок художниць і архітекторок». Камілла Клодель. Катерина Антонович:

- непростий шлях студіювання мистецтва. Актриса, балерина, танцівниця (С. Бернар, М. Кшесинська, М. Харі, А. Дункан)
4. (С)творення модерної жінки: уявне і реальне. Католицька модель. Ідентифікація католицької жінки. Анна Марія Модзоні – представниця італійського фемінізму і «доведення вищого характеру жінки». Новий феномен – фемінізація духовенства у Франції (XIX ст.). «Активні жінки» - замість жінок-благодійниць. Жіночі відділення католицького союзу та їх діяльність. Протестантська жінка: пробудження. Пасторські дружини. Дияконеса. Протестантський фемінізм. Протестантські благодійниці. Єврейська жінка: учасниця берлінського салону, мешканка Східної Європи, емігрантка до Америки.
  5. Самосвідомість працюючих жінок. «Нова жінка» в інтерпретації Александри Коллонтай. Жінка-робітниця.
  6. Жінки і карний кодекс. Види і форми покарань (згвалтування, аборти і дітовбивства). Трансформації цивільного і сімейно-шлюбного законодавства щодо жінок. Адюльтер. Батьківські права. Право заміжніх жінок на працю.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Тема 4. Суспільство і «жіночі професії».

Мета: студіювати основні напрями трансформацій у професійній сфері життя жінки доби Нового часу; з'ясувати спектр доступних професій, ставлення суспільства до змін у сфері виробництва, персоналії піонерок певних професій.

Питання до обговорення:

1. Нові жіночі професії. Сфера послуг в Європі і жінка. Працівниці пошти, телеграфістки, телефоністки, секретар-друкарки. Банки і страхові компанії: вакансії для жінок. Поняття «білі комірці»/ «білі блузи».
2. Жінка в сфері торгівлі. Продавчиня універмагу/універсаму. Принади та виклики професії. Географія праці на прикладі великих торговельних фірм (Франції, Німеччини, Англії, Італії).
3. Жінка-лікар в Європі модерної доби. Піонерки медичного фаху. Н. Сулова, В. Кашеварова-Руднева. Перші сім'ї медиків у Британії.
4. Жінка і доступ до державної служби. Можливості працевлаштування, оплата праці і соціальні пільги/гарантії для жінок (аналіз рідних країн Європи).
5. Жінка і доступ до інтелектуальної праці. Вчителька, викладачка. Жінка-професор: шлях до здобуття наукового ступеня/вченого звання (С. Ковалевська, О. Єфименко, С. Бовуар). Жінки-науковиці. Жінки-історики модерної доби.
6. Жінка-юристка: доступ до професійного фаху, аналіз можливостей працевлаштування (Франція, Німеччина, Англія, Італія, Російська імперія/СРСР).

7. Жінка на виробництві. Фабрична/заводська робітниця. Умови й оплата праці, соціальні пільги/гарантії (Франція, Німеччина, Англія, Італія, Російська імперія/СРСР).
8. Нові жіночі професії початку ХХ ст. Жінки-льотчиці. Жінки-політики. Жінки-громадські діячки. Жінки-мандрівниці. Жінка і суспільні потрясіння ХХ ст. Перша світова війна: освоєння жінками нових соціальних ролей.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5

Тема 5. Вияви громадсько-політичної активності жінок (кінець ХVІІІ – початок ХХ) ст.

Мета: вивчити форми громадсько-політичної активності жінок Нового і Новітнього часу; з'ясувати вектори трансформацій громадянських прав і свобод жінок за різних політичних режимів.

Питання до обговорення:

1. Громадянки без громадянських прав: участь жінок у революційних рухах. Доньки свободи і громадянки революції: Велика французька революція і політичний злам. Нові репрезентації жіноцтва. Форуми, клуби, салони. Петиції, памфлети, листи, твори – вияви жінками Франції права на політичне громадянство. «Матір республіки» - ідеал французької жінки.
2. Права і становище жінки ХІХ ст. Цивільний кодекс 1804 р. (Кодекс Наполеона) і його роль. Жінки в революційних рухах ХІХ ст. «Весна народів» 1847-1848 і відгук жіноцтва. Жінки в народницькому русі України. Жінки – учасниці радикальних рухів. Жінки-терористки в Російській імперії. Тип жінки-революціонерки (К. Брешко-Брешковська, В. Засуліч, В. Фігнер, І. Арманд, О. Коллонтай).
3. Становлення феміністського руху. Жіночі організації в країнах Європи. Ліберальні і соціалістична об'єднання (на прикладі Німеччини і Російської імперії). Міжнародні організації жіноцтва. Феміністська преса Європи.
4. Досягнення загального виборчого права жінками в ХХ ст.: історична ретроспектива. Рух суфражисток в Англії.
5. Жінки в революціях початку ХХ ст. Російські революції 1917 р. (А. Коллонтай, І. Арманд, Н. Крупська), Листопадова революція в Німеччині 1918 р. Р. Люксембург, К. Цеткін.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6

Тема 6. Жінка і держава. Соціальні експерименти тоталітаризму.

Мета: вивчити форми громадсько-політичної активності жінок Нового і Новітнього часу; з'ясувати вектори трансформацій громадянських прав і свобод жінок за різних політичних режимів.

Питання до обговорення:

1. Соціальні експерименти тоталітаризму і жінка. Становище жінки в СРСР. Жінвідділи: забезпечення суспільно-політичної активності жінок. Радянська жінка: правовий статус, соціальні можливості, суспільні обов'язки, приватне життя. Контроль державно-громадських інституцій за жінкою і родиною. Жіноча преса в СРСР, УРСР. Часопис «Робітниця».
2. Інтерпретації жіночої сутності фашистськими режимами. Політики Б. Мусоліні щодо італійських жінок. Ідеологія націонал-соціалізму Німеччини щодо жінок. Гендерна політика Третього рейху. Материнство і державна політика (Третій рейх, фашистська Італія).
3. «Жіноче питання» у СРСР: рівність досягнуто (Конституція СРСР 1936 р.). Державні рішення в сфері сімейно-шлюбного законодавства і материнства. 27 червня 1936 р. Постанова ЦВК і РНК СРСР, якою ускладнено розлучення, встановлено карну відповідальність за несплату аліментів, заборону абортів.
4. Емансипація під контролем: освіта і праця жінки у ХХ ст. Жіноча зайнятість: робота чи родина? Працююча мати чи домогосподарка? Материнство і державна політика (Країни Скандинавії, США, Франція). Новий режим материнства.
5. Друга світова війна: жінка в чоловічому просторі. Щоденник Анни Франк. Жінки Європи у візії радянських «визволителів». Жінка в армії Британії. Жінка на фронтах і в тилу Другої світової війни: дискурси переможців і переможених.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7

Тема 7. Трансформації жіночості: культура тіла, зовнішність і етосу добу модерну.

Мета: вивчити основні напрями і тенденції змін виявів жіночності в епоху модерну; виокремити зовнішні ознаки «нової жінки»; з'ясувати нові візуальні образи жінки в масовій культурі.

Питання до обговорення:

1. Трансформації характеристик жіночності: архетипи (мадонна, спокусниця, муза) доби Нового часу. Роботи Марі Кассатт «Купання», Густав Клімт «Юдиф», Ежен Делакруа «Свобода, яка веде народ».
2. Жіночий модерн: нові форми краси і зовнішній вигляд. Жіноча тілесність: теоретичні підходи і перспективи дослідження. Позитивність чуттєвості і ніжності в тілесності.
3. Жіночість як питання зовнішнього вигляду. Соціальний вимір тілесної поведінки: одяг – ключ до соціальної мобільності (плаття як демонстрація / заява). Жінка в масовій культурі: двоїстість образу. Джордж Елгар Хігс триптих «Жіноча місія» («Супутниця мужності»).
4. Масові образи жіночості (листівки, «святі поштівки», гравюри, літографії, еротичні / порно фото). Жіночі альбоми з малюнками, альбоми з фотографіями. Модні плакати, ілюстрації жіночих журналів. Реклама і

- жіночість у контексті зовнішності і предметності: одяг, косметика, аксесуари.
5. Новий жіночий етос: від тендітної панночки до курсистки і працюючої жінки. Раціоналізація використання часу: новий режим дня. Спосіб життя і цінності. Жінка-фахівець (Н. Сулова, С. Ковалевська, В. Кашеварова-Руднева, А. Шабанова, Н. Полонська-Василенко, Н. Пайо). Образ витонченої інтелектуалки (Зінаїда Гіпіус, Анна Ахматова, Теффі).
  6. Модерна жінка: узагальнені національні втілення. Жінка-службовець. Новий стиль життя: впевненість, енергійність, незалежність жінок. Нові заняття: керування авто, теніс, плавання, джаз, мистецтво Африки. Американський стиль 1920-х рр. Жіночі типи Англії і Франції: від матері до «вільної дівчини». Тип «гарсон».
  7. Образ «звільненої» жінки в СРСР. Етос і втілення радянської жінки 1920 – 1930-х рр. Революційна ідея ліквідації сфери «приватного життя». Побут на колективних засадах. Розширення прав жінок: легалізація абортів, цивільний шлюб, спрощення процедури розлучення. Модель радянської жінки: реалії свободи і рівності. Сімона де Бовуар і її вплив на жіночу самосвідомість. Праця «Друга стаття». 1960 – 1970-ті роки: всплеск фемінізму.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8

Тема 8. Історія жіночої моди доби модерну / постмодерну.

Мета: опанувати сутнісні трансформації жіночого одягу XIX-XX ст.; виокремити чинники та форми нових репрезентацій жіночої моди в різні історичні епохи; виявити персоналії впливових дизайнерів і їхній внесок у жіночий образ.

Питання до обговорення:

1. Гендерні аспекти моди: емансипація другої половини XIX ст. і трансформації жіночого костюму. Корсет: нова історія з 1810 р. Епоха кринолінів.
2. Емансипація і панянки: навіщо темний одяг? Одяг працюючої жінки. Візуальний образ «нової жінки» і суспільні рефлексії.
3. Перша світова війна і більшовицький переворот 1917 р. та їх вплив на стиль життя і костюм жінки. Нові складові жіночого одягу. Феномен жінка-комісар.
4. «Золоті двадцяті»: новий жіночий образ. Мода для багатих. Стиль ар-деко. Коко Шанель і її вплив на жіночу моду.
5. Мода у СРСР. Конструктивісти і вирободяг. Н.П. Ламанова і нова радянська мода. Скульптор Віра Мухіна і бачення жінки. Часопис «Мистецтво одягатися».
6. Трансформації жіночої моди в XX ст.: від дівчини Гібсона до стиля «унісекс». Модні тенденції 1930-х років. Ельза Скіапареллі. «Брюки – для жінок».

Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4	4	4	4	4
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40	4	40	4	40
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			74		74		74		74
Максимальна кількість балів	296								
Розрахунок коефіцієнта	100:296=0,337								

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота студентів спрямована на набуття ними навичок опрацювання джерел і досліджень за запропонованими темами. Формами самостійної роботи є анотування, рецензування і реферування рекомендованої фахової літератури за розділами навчального матеріалу.

Розділи	Вид контролю	Кількість балів	Кількість годин
Семестр 2			
Змістовий модуль 1			
Тема 1. Жінка в умовах модерних викликів (к. XVIII середина XIX ст.): накопичені традиції та ідеали	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 2			
Тема 2. Образ нової європейської жінки: приватна сфера	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 3			
Тема 3. Емансипація в публічній сфері	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 4			
Тема 4. Суспільство і «жіночі професії»	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Семестр 3			
Змістовий модуль 5			
Тема 5. Вияви громадсько-політичної активності жінок (кінець XVIII – початок XX)	Доповідь/ презентація	5	20

ст.			
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 6			
Тема 6. Жінка і держава. Соціальні експерименти тоталітаризму.	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 7			
Тема 7. Трансформації жіночості: культура тіла, зовнішність і етос у добу модерну.	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 8			
Тема 8. Історія жіночої моди доби модерну / постмодерну.	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Усього годин			160

Критерії оцінювання самостійної роботи		
№ з/п	Максимальна кількість балів	Опис критерію
1	5	Відмінно (високий рівень знань, умінь та навичок). Студент глибоко і міцно засвоїв матеріал, вичерпно, грамотно оформив роботу.
2	4	Добре (достатній рівень знань, умінь та навичок). Студент твердо знає матеріал, не допускає істотних неточностей під час відповіді на питання та помилок в оформленні роботи.
3	2–3	Задовільно (середній рівень знань, умінь та навичок). Студент знає тільки основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності під час відповіді на питання, наявні помилки в оформленні роботи.
4	1	Незадовільно (низький рівень знань, умінь та навичок). Студент не знає матеріалу, допускає істотні помилки під час відповіді на поставлені питання та не дотримується вимог оформлення роботи.

6.3. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і практичних занять.

Форма проведення – тестування в системі Е-навчання.

Завдання для модульної контрольної роботи та критерії їх оцінювання розробляються лектором. Він проводить і оцінює модульні контрольні роботи (тестові завдання).

Результати перевірки тестових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Студент, який не згоден з отриманою за результатами модульного контролю оцінкою, має право подати апеляцію безпосередньо після оголошення оцінки. У цьому випадку завідувач кафедри призначає апеляційну комісію, яка зобов'язана розглянути апеляцію в

присутності студента.

Критерії оцінювання МКР		
№ з/п	Максимальна кількість балів	Опис критерію
1	21–25	Відмінно (високий рівень знань, умінь та навичок). Студент глибоко і міцно засвоїв матеріал. Завдання виконано самостійно, грамотно, дотримано усіх вимог. Робота має творчий характер.
2	15–20	Добре (достатній рівень знань, умінь та навичок). Студент твердо знає матеріал, не допускає істотних неточностей під час відповіді на питання та помилок в оформленні роботи.
3	10–14	Задовільно (середній рівень знань, умінь та навичок). Студент знає тільки основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності під час відповіді на питання, наявні помилки в оформленні роботи.
4	1–9	Незадовільно (низький рівень знань, умінь та навичок). Студент не знає матеріалу, допускає істотні помилки під час відповіді на поставлені питання та не дотримується вимог оформлення роботи.

6.4. Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Формою семестрового контролю є залік, а тому підсумкова оцінка виставляється за результатами проміжного контролю. Результати складання семестрового заліку оцінюються за двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано») в стобальній шкалі оцінювання, та за шкалою ECTS у відповідності з кількістю набраних балів.

Оцінка «зараховано» виставляється за умови, коли студент успішно виконав усі види робіт, передбачені робочою навчальною програмою дисципліни для поточного контролю і набрав при цьому не менше 60 балів. У разі невиконання певних обов'язкових видів робіт з об'єктивних причин, студенти мають право виконати їх і прозвітувати в термін до останнього семінарського заняття. Час та порядок виконання і звітування визначає викладач.

Якщо за результатами проміжного контролю під час вивчення навчальної дисципліни студент набрав менше 35 балів, то для одержання заліку він має пройти повторний курс вивчення даної навчальної дисципліни.

6.5. Шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 240 год., із них: семінарські заняття – 64 год., модульний контроль – 16 год., самостійна робота – 160 год.

Семестр 2

Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III	Змістовий модуль IV
Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4
Семінарські заняття (теми, бали)	С.1 (44 б.)	С.2 (44 б.)	С.3 (44 б.)	С.4 (44 б.)
СР (бали)	СР до т.1 (5 б.)	СР до т.2 (5 б.)	СР до т.3 (5 б.)	СР до т.4 (5 б.)
МК (бали)	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.
Підсумковий контроль (вид, бали)	Залік			

Семестр 3

Модулі	Змістовий модуль V	Змістовий модуль VI	Змістовий модуль VII	Змістовий модуль VIII
Теми	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8
Семінарські заняття (теми, бали)	С.5 (44 б.)	С.6 (44 б.)	С.7 (44 б.)	С.8 (44 б.)
СР (бали)	СР до т.5 (5 б.)	СР до т.6 (5 б.)	СР до т.7 (5 б.)	СР до т.8 (5 б.)
МК (бали)	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.
Підсумковий контроль (види, бали)	Залік			

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Голик Р. Між емансипацією й народною традицією: Жінка, стереотипи та повсякденне життя на сторінках львівської періодики 20—30 рр. ХХ ст. // Народознавчі зошити. – Серія Історична. – 2014. – № 1 (115). – С. 29-37.
2. Драч О. Концепт «нової жінки» в інтерпретації О. Коллонтай / О. Драч, А. Шаматова // Наукові записки Тернопільського нац. педагогічного ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія Історія / За заг. ред. проф. І.С. Зуляка. – Тернопіль, 2016. – Вип. 1. – Ч. 3. – С. 22-26. – Режим доступу: http://catalog.library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusku/hystory/2016_1_3.pdf
3. Драч О. О. Вища жіноча освіта в Російській імперії другої половини ХІХ – початку ХХ ст. – Черкаси: Вертикаль, 2011. – 532 с.
4. Драч О. О. Суспільний статус учителя початкової школи Наддніпрянщини періоду ринкових трансформацій (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) // України Соборна: Збірник наукових статей. – Вип. 4. – Т. 1. – К., 2006. – С. 306-310.
5. Драч О. О. Формування системи оплати праці сільського вчителя в Україні (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) // Український селянин: Збірник наукових праць. – 2005. – Вип. 9. – С. 48-50.
6. Драч О.О. Велика реформа як чинник прагнень жіночої молоді Російської імперії до вищої освіти / О.О. Драч // Проблеми історії України ХІХ – початку ХХ ст. / Ін-т історії України НАН України – К., 2011. – Вип. ХVІІІ. – С. 223-230. <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/123568>
7. Драч О.О. Вища жіноча освіта у внутрішній політиці уряду Російської імперії у другій половині ХІХ ст. / О.О. Драч // Український селянин: Зб. наук. праць / Ін-т історії України НАН України; Черкаський нац. ун-т. – Черкаси, 2010. – Вип. 12. – С. 82-85. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILEA=&2_S21STR=Ukrse1_2010_12_32
8. Драч О.О. Влада Російської імперії і вищі жіночі курси на початку ХХ ст. / О.О. Драч // Проблеми історії України ХІХ – початку ХХ ст. / Ін-т історії України НАН України. – К., 2010. – Вип. ХVІІ. – С. 100-109. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/123417>
9. Драч О.О. Діяльність спеціальних комісій 1870-х рр. із питань вищої жіночої освіти в Російській імперії / О.О. Драч // Інтелігенція і влада. Громадсько-політичний науковий збірник. Серія: Історія / Одеський нац. політех. ун-т. – О., 2011. – Вип. 22. – С. 30-40. https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=SsApzJQAAAAJ&citation_for_view=SsApzJQAAAAJ:aqIVkmm33-oC
10. Драч О.О. Жінки і російські університети: позиція імперської влади (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) / О.О. Драч // Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки. – Черкаси, 2010. – Вип. 192. – С. 107-113. <http://eprints.cdu.edu.ua/2937/>
11. Драч О.О. Навчання жінок в університетах: практика вирішення питання в Російській імперії / О.О. Драч // Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки. – Черкаси, 2014. – Вип. № 19 (312). – С. 47-54. – Режим доступу: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/7564/>
12. Драч О.О. Розвиток вищої жіночої освіти в Одесі другої половини ХІХ – початку ХХ ст.: загальноімперські тенденції і регіональні особливості / О.О. Драч // Гуржіївські історичні читання: Збірник наукових праць. – Черкаси: Вид. Чабаненко Ю.А., 2014. – Вип. 7. – С. 115-118. – Режим доступу: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/7565/>
13. Оксана Драч / Oksana Drach: публікації: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_works&hl=uk&hl=uk&user=SsApzJQAAAAJ

14. Дьоміна Н. Вірджинія Вулф: ревізія "вікторіанців" // Всесвіт. – 2008. – № 9–10. – С. 156–162. – Режим доступу: <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/488/41/>
15. Кобченко К. А. «Жіночий університет Святої Ольги»: історія Київських вищих жіночих курсів. – К.: МП «Леся», 2007. – 271 с.
16. Розділ 5.5. Радянська жінка: трансформації гендерної ідентичності // Разом на одній землі. Історія України багатокультурна: навч. посібник. – Режим доступу: <http://osvita.khpg.org/index.php?id=1334232211>
17. Сімона де Бовуар. Друга стаття. Т. 1. Пер. з франц. Н. Воробйова, П. Воробйов, Я. Собко. К.: Основи, 1994. 390 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/de_Bovuar_Simona/Druha_stat_Tom_1.pdf

Додаткова література:

1. A History of Women in the West / Georges Duby, Michelle Perrot, Pauline Schmitt Pantel Harvard University Press, 1996. Vol. 4.
2. Alexandra Kollontai: Selected Writings / Ed. Alix Holt. — N.-Y.: Allison and Busby, 1977. — 335 P.
3. Burnet-Vigniel M.-C. Femmes Russi dans la combat revolutionnaire. L`image et son modele a la fin du XIX siècle. P. 1990.
4. Carry van Lieshout, Harry Smith, Piero Montebruno & Robert J. Bennett (2019) Female entrepreneurship: business, marriage and motherhood in England and Wales, 1851–1911, Social History, 44:4, 440-468, DOI: 10.1080/03071022.2019.1656929
5. Choi-SunAh. A Study on the maternal and German female youth vocational education discourse // World History and Culture 2018 46 , pp.195-215.
6. Deborah Hertz, Jane Arnold and Julie H. Rubin. Jewish Women in Europe, 1750-1932: A Bibliographic Guide// Jewish History. Vol. 7, No. 2 (Fall, 1993), pp. 127-153.
7. Engel B.A. Mothers and Daughters. Womens of Intelligentsia in Nineteenth-Century Russia. Cambridge, 1983.
8. Engel B.A. Women in Russia, 1700–2000. Cambridge, 2004.
9. Engel B.A., Vorobec Ch.D. (ed.). Russian’s Women. Accommodation, Resistance, Transformation. Berkeley, 1991.
10. Evans R.J. The Feminists. Women’s Emancipation Movement in Europe, America and Australia. 1840–1920. N.Y.,1977.
11. Gibson, Wendy. Women in Seventeenth-Century France. London: Macmillan, 1989.
12. Kelly J. Early Feminist Theory and the Querelle des Femmes // Kelly, J. Women, History, and Theory. Chicago: University of Chicago Press, 1984. P. 65-110.
13. Livi, M (Livi, Massimiliano). The National Socialist Female Leadership. Functions, Education and Profiles // CONTEMPORANEA. 2011. 14(4).
14. Marinella, Lucrezia. The Nobility and Excellence of Women and the Defects and Vices of Men / Ed. and transl. by Anne Dunhill, introd. Letizia Panizza. Chicago: University of Chicago Press, 1999.
15. Maxwell M. Narodniki Women. Russian Women who Sacrificied Themselves for the Dream of Freedom. N.Y. 1990.
16. Melman Billie. “Gender, History and Memory: The Invention of Women’s Past in the Nineteenth and Early Twentieth Centuries”, History and Memory, Vol. 5, No. 1, 1993, pp. 5-42.
17. Muurling, S.T.D. (2019)Everyday crime, criminal justice and gender in early modern Bologna. URL:<https://scholarlypublications.universiteit leiden.nl/handle/1887/72414>
18. Neumark N.B.A. The Consciousness of Women in the Russian Women’s Movement 1855–1914. Ph. D. University of Sydney, 1976.
19. Ogilvie, Marilyn Bailey; Harvey, Joy Dorothy (2000). The biographical dictionary of women in science : pioneering lives from ancient times to the mid-20th century. Internet Archive. New York : Routledge._ https://archive.org/details/biographicaldict00ogil_0

20. Sahrakorpi, T. (2020). Memory, Family, and the Self in Hitler Youth Generation Narratives. *Journal of Family History*, 45(1), 88–108. <https://doi.org/10.1177/0363199019880254>.
21. Smitn S., Watson J. 52 Genres of Life Narrative // Smitn S., Watson J. (ed.) *Reading autobiography. A Guide for Interpreting Life Narratives*. Minneapolis-L., 2001. P. 183–209.
22. *The Autobiography of Sexually Emancipated Communist Woman* / tr. by Salvator Attanasio. — N. Y., 1971. —235 p.
23. *Women in Russian Culture and Society, 1700-1825_*
<https://link.springer.com/book/10.1057/9780230589902>
24. *Womenin Russia and Ukraine* / edited and translated by Rosalind Marsh. Cambridge University Press 1996. 350p.